

VALTUUSTOALOITE

Tasapuolisuutta, läpinäkyvyyttä ja lainmukaisuutta entisen IU Pyhäjärven kunnantuvan päätöksentekoprosessiin

Karkkilan ydinkeskustan lähes korkeimmalla ja näkyvällä paikalla vesitornin läheisyydessä sijaitsee paikkakunnan vanhimpana säilynyt, julkinen rakennus, entinen IU Pyhäjärven kunnantupa, joka on merkittävän, suomalaisen arkkitehti Usko Nyströmin kunnantuvaksi suunnittelema rakennus, josta on olemassa arkkitehdin omakätisesti allekirjoitetut rakennuspiirustukset vuodelta 1897. Rakennus on koko Suomen vanhin tiedossa oleva arkkitehdin suunnittelema kunnantalo, minkä vuoksi rakennuksella on myös kulttuuri- ja taidehistoriallista arvoa. Mainittakoon, että Usko Nyström on toiminut myös kansallisarkkitehti ja muotoilija Alvar Aallon opettajana. Kaikki muut Karkkilan hallintorakennukset ja kaupunginvaltuuston kokoontumispaikat ovat toimineet Karkkilassa muissa, korvaavissa tiloissa. Entistä Pyhäjärven kunnantuvan hallintorakennusta voidaan siis pitää itsenäisen Karkkilan kaupungin syntymisen symbolina ja ainutlaatuisena, konkreettisenä merkinä kaupungin historiasta, jolla on kollektiivinen muisti, ja joka vahvistaa kaupunkilaisten yhteenkuuluvuutta ja kotiseuturakkautta sekä on tärkeä osa Karkkilan tarinaa.

Rakennus, jota myös vihreäksi taloksi kutsutaan, on toiminut poliittisen päätöksenteon kehtona, Karkkilan henkenä ja sieluna, koulun opetustiloina, Karkkilan ensimmäisenä kirjastorakennuksena 1920-1935 luvuilla sekä Karkkilan Helluntaiseurakunnan rukoushuoneena 70-vuoden ajan. Lisäksi myös raittius- ja maamiesseura ovat kokoontuneet talossa. Rakennus on toiminut myös kättilön ja Saalemin evankelistan asuinhuoneistona. Rakennuksella on siis varsin vivahteikas ja mielenkiintoinen historia, joka ansaitsisi tulla aidosti huomioiduksi.

Osa karkkilalaisista ja poliittisista päätöksentekijöistä ajattelee, että rakennus on tullut tiensä päätökseen ja se on vähintäänkin siirrettävä muualle tai jopa tuhottava. Osa taas toivoo rakennuksen kunnostamista ja säilyttämistä sen kulttuuri- ja taidehistoriallinen sekä museoarvo huomioiden. Karkkilan museotoimi on ilmaissut olevansa rakennuksen säilyttämisen ja kunnostamisen kannalla. Myös Länsi-Uudenmaan Maakuntamuseon museoviranomaiset ovat lausunnoissaan (3) todenneet entisen kunnantuvan rakennuksen kulttuurihistoriallisesti, paikallishistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaaksi rakennukseksi. Rakennuksen, joka on valmistunut vuonna 1898, on todettu olevan suhteellisen hyvässä kunnossa ikäänsä nähden. Tämän ovat todenneet museoviranomaiset, rakennuksesta teetetty kuntoarvio (Vahanen Oy, Raportti Pyhäjärven kunnantupa, Karkkila korjaustarvekatselmus ja korjaustarpeiden kustannusarvio 6.6.2014), jonka on teettänyt Karkkilan kaupunki. Myös kaupungin kaavoituspäällikkö Mariitta Vuorenpää on 12.8.2019 tekemässään tilanne- ja vaihtoehtoanalyysissä todennut, että: ”Kunnantupa on rakenteiltaan säilynyt hyvässä kunnossa ja että kunnantupa on nykyisessä kunnossaan helposti, joskin aikaa vievästi restauroitavissa alkuperäiseen asuunsa”.

Rakennus on suojeltu maankäyttö ja rakennuslailla, Karkkilan kaupungin kaavamuutosmerkinnällä sr v. 2003 (KLA kaupunginvaltuuston pöytäkirja 10.11.2003 § 55 liitteen 22 A liitteet 11 ja 12), jonka yhteyteen on liitetty selostusteksti, jonka mukaan rakennus on rakennustaiteellisesti ja historiallisesti arvokas, sitä ei saa purkaa ilman rakennusviranomaisen lupaa, eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- ja muutostöitä, jotka turmelevat rakennuksen historiallista tai kaupunkikuvallista arvoa; lisäksi purku-, muutos- ja korjaustöistä tulee pyytää lausunto maakuntamuseolta. Toinen suojelumerkintä sr-2 on tehty Nyhkälän koululaajennuksen asemakaavamuutoksen yhteydessä v. 2013, josta L-U maakuntamuseon lausunnossa ja kaavamerkinnässä todetaan, että ”Rakennusta ei saa purkaa” (KLA, L-U Maakuntamuseon lausunto 18.10.2012), mikä tarkoittaa sitä, että suojeltua rakennusta ei saa purkaa edes kunnan rakennusviranomaisen määräyksellä. Hallinto-oikeus on vahvistanut rakennuksen suojelun 28.9.2016 ja siten estänyt suojelusta poikkeamisen lain nojalla. Maakuntamuseon lausunnossa vuodelta 2017 todetaan, että kunnantuvan siirtomahdollisuutta

voidaan kuitenkin tutkia, mutta siirto olisi tapahduttava kokonaisuina suunnitteilla olevalle alueelle kuitenkin niin, että yhteys kirkkoon ja viljamakasiinille säilyy.

FM ja taidehistorioitsija Anne Virtanen on tehnyt Helsingin yliopiston Humanistiselle tiedekunnalle, filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitokselle 5/2019 valmistuneen mittavan pro gradu työnsä ”Pyhjärven entinen kunnantupa Karkkilassa – Rakennussuojelusta ja sen käytännön toteutumisesta kunnantuvan tapauksen valossa” entisestä Pyhjärven kunnantuvan taide-, kulttuuri- ja arkkitehtuurisesta historiasta ja kunnantuvan suojelusta ja entisöinnistä. Se minkäläisen arvon me mielessämme rakennukselle annamme, riippuu siitä, mitä arvostamme ja pidämme tärkeänä. Annammeko arvoa sille tosiasialle, että rakennus todellakin on suomalaisen arkkitehti Usko Nyströmin v. 1897 suunnittelema rakennus ja joka on ainoa hallintorakennukseksi ja kuntakokousten pitopaikaksi suunniteltu rakennus Karkkilassa? Eikö Karkkilassakin tulisi noudattaa päätöksentekoprosessissa lakia? Tähän mennessä kunnantuvan tapauksessa ei ole toimittu maankäyttö ja rakennuslain (MRL) edellyttämällä tavalla, vaan mm. rakennuksen kaavallinen suojelu on kyseenalaistettu. Entinen Pyhjärven kunnantupa täytti vuonna 2018 120 vuotta ja odottaa yhä arvoistaan kohtelua kansallisperintörakennuksena.

Esitämme, että tulevassa entistä kunnantupaa koskevassa päätöksenteossa on huomioitava eri osapuolten, kaupunkilaisten, yhdistysten ja kaupungin päättäjien näkemykset tasapuolisesti kuntalakea, kuntalaisten osallisuutta ja oikeuden päätöstä noudattaen. On arvioitava tarkoin rakennuksen alkuperäiseksi kunnostamisen taloudelliset, yhteisölliset ja kulttuuriset sekä matkailuarvon vaikutukset. Mikäli rakennus purettaisiin, tehtyä ei kuitenkaan saa siinä tapauksessa enää tekemättömäksi. Esitämme kysymyksen, haluammeko me nykyiset kaupunginvaltuutetut todella tuhota omat juuremme ja yhteytemme poliittisen päätöksenteon ytimeen Karkkilassa? Vai haluammeko me olla aidosti ylpeitä karkkilalaisesta hengestä, yhteisestä voimainponnituksesta, karkkilalaisesta Sisusta, joksi myös paikallista urheiluseuraa kutsutaan?

Voisiko rakennus palvella Karkkilaa vielä tulevaisuudessa esimerkiksi kättilö- ja koulumuseona, joka olisi museonähtävyys ja kohde, jota tultaisiin katsomaan kauempaakin? Voisiko rakennus tuoda Karkkilaan turisteja läheltä ja kaukaa tunnustelemaan historian havinaa? Tai voisiko rakennus toimia Nyhkälän Harjun kentän remontin valmistuttua urheilukahvilana, järjestöjen yhteisenä talona, juhlien: vihkiäiset, ristiäiset, syntymäpäivät ja muistotilaisuudet pitopaikkana tai nuorisotilana, jossa voidaan pitää pienimuotoisia yöleirejä talon vintillä? Käyttötarkoituksia voisi olla lukemattomia.

On myös ehdottomasti huomioitava rakennuksen tämän hetkinen läheisyys Nyhkälän kouluun ja siellä oleviin lapsiin. Heidän turvallisuutensa pitää pystyä takaamaan ja taloa ympäröivä rinne olisi kunnostettava ja maisemoitava asianmukaisesti. Turvallisuusriskiä lapsille ei saa aiheutua Harjun kentän tai vihreän talon kuntoon laittamisesta. Rinne ja koulun läheinen piha-alue on saatava pikimmiten kuntoon. Jos taas päädytään siihen, että rakennus palvelisi parhaiten kunnostettuna jossain muualla päin Karkkilaa, olisi sopiva paikka sille löydyttävä mahdollisimman läheltä Nyhkälän Harjun kenttää, jolloin sitä voitaisiin edelleen hyödyntää edellä mainittuihin käyttötarkoituksiin. Avustusten saaminen rakennuksen kunnostamiseen muualla siirrettynä tosin tällöin hankaloituisi. Nämä ovat syytä selvittää etukäteen ennen päätöksentekoa, mitä ja minkä suuruisia avustuksia olisi mahdollista saada ja mihin käyttötarkoitukseen. On huomioitava se, että rakennuksen siirtämisellä toiseen paikkaan, museoarvo, avustukset ja yhdistysten lupaama talkoapu menetetään. Eri vaihtoehtojen kustannusvaikutukset on laskettava huolella. Myös Karkkilan Kotiseutuyhdistys ry Kunnantuvan työjaos, sihteeri Heikki Savola tekemä selvitys Pyhjärven vanhan kunnantuvan kunnostamisesta ja ylläpidosta aktiivisten järjestöjen ja kaupunkilaisten toimin (18.12.2015), jossa on esitetty Rakennusliike Heikkisen antama kuntoarvio (6.12.2015), tarvittavat toimenpiteet ja kustannusarvio entisöinnistä sekä tehty suunnitelma varainhankinnasta, on käsiteltävä kaupungin hallintoelimissä, teknisessä lautakunnassa ja saatettava

kaupunginvaltuutettujen tiedoksi.

Karkkilan kaupunkia, kaupunginvaltuutettuja ja kulttuurihistoriaamme kunnioittaen

Karkkilassa 16.9.2019

Karkkilan Kristillisdemokraattien valtuustoryhmä

Hannamari Auvinen

Lauri Pohjola